

GODIŠNJI IZVEŠTAJ

za 2015.godinu

Sedište ALHem-a: Ivica Devčića 20 11030 Beograd

Poslovne prostorije ALHem-a: Hektorovićeva 1a (lokal 11) 11050 Beograd

Tel: +381 11 40 81 096 www.alhem.rs office@alhem.rs
www.facebook.com/ALHem

1. Ko je ALHem?

ALHem je neprofitno udruženje, osnovano 2013. godine, koje okuplja stručnjake sa višegodišnjim iskustvom u oblasti bezbednog upravljanja hemikalijama. ALHem koristi naučno proverena saznanja o štetnosti određenih hemikalija, kao i o načinima za njihovu zamenu i bezbedno upravljanje. ALHem prenosi iskustva evropskih i međunarodnih nevladinih organizacija u borbi za bezbedno upravljanje hemikalijama, odnosno doprinosi ostvarivanju prava na zdravu životnu sredinu, koje je jedno od osnovnih ljudskih prava. ALHem prati principe i strategiju globalne politike u ovoj oblasti, odnosno politiku Strateškog pristupa međunarodnom upravljanju hemikalijama–SAICM. ALHem je član IPEN Međunarodne mreže za eliminaciju dugotrajnih organskih zagađujućih supstanci (POPs), koja deluje u cilju ostvarivanja “budućnosti bez toksičnih hemikalija”. ALHem je takođe član Evropskog biroa za životnu sredinu, najveće evropske asocijacije nevladinih organizacije iz oblasti zaštite životne sredine.

Vizija ALHem-a: Da postane vodeći zagovornik u Srbiji i regionu o bezbednom upravljanju hemikalija koje se zasniva na aktuelnim naučnim saznanjima.

Misija ALHem-a: Značajno smanjenje rizika od opasnih hemikalija odnosno njihovog uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu. ALHem deluje kao katalizator otvorenog dijaloga između biznis sektora, državnih organa i organizacija civilnog društva.

Vrednosti ALHem-a: Verujemo da u našem okruženju može da bude znatno manje opasnih hemikalija. ALHem nastoji da društvo prihvati ključne principe: predostrožnost, zamenu sa bezbednijim alternativama, zagađivač plaća i pravo javnosti da zna.

Rad i funkcionisanje ALHema u periodu 2015-2016. finansijski podržavaju Ambasada Kraljevine Norveške “Strengthening Civil Society 3, No.SRB-15/0032” i Program za

Strateški pristup međunarodnom upravljanju hemikalijama (Strategic Approach to International Chemicals Management Quick Start Programme– SAICM QSP).

2. Projekti u 2015. godini

2.1 Jačanje kapaciteta i strateškog partnerstva za bezbedno upravljanje hemikalijama u Republici Srbiji

ALHem je u avgustu mesecu 2015.godine otpočeo projekat „Jačanje kapaciteta i strateškog partnerstva za bezbedno upravljanje hemikalijama u Republici Srbiji“

Naziv projekta	Jačanje kapaciteta i strateškog partnerstva za bezbedno upravljanje hemikalijama u Republici Srbiji
Partneri	Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine RS, Program UN za razvoj UNDP, Women in Europe for a Common Future (WECF)
Ciljna grupa	Udruženja potrošača i druge OCD; distributeri i potrošači proizvoda za opštu upotrebu; novinari koji prate zaštitu životne sredine i bezbednost proizvoda; predstavnici zdravstvenog sektora;
Trajanje projekta	31.07.2015.-31.10.2016. (15 meseci)
Finansiranje projekata	Projekat se finansira iz sredstava programa za Strateški pristup međunarodnom upravljanju hemikalijama (Strategic Approach to International Chemicals Management Quick Start Programme– SAICM QSP).
Cilj projekta	Cilj projekta je izgradnja kapaciteta i jačanje saradnje između državnih organa (posebno ministarstava nadležnih za upravljanje hemikalijama, zdravlje i zaštitu potrošača), organizacija civilnog društva i drugih zainteresovanih strana radi poboljšanja kvaliteta proizvoda i unapređenja njihove hemijske bezbednosti. Projekat podržava primenu javnih politika i zakonodavstva u oblasti upravljanja hemikalijama, putem izgradnje kapaciteta zainteresovanih strana, kao što su organizacije civilnog društva, organizacije za zaštitu potrošača, mediji, naučnici i zdravstveni radnici koji se smatraju ključnim za uspešnu implementaciju.

2.1.2 Projektne aktivnosti sprovedene tokom 2015.godine

Prva projektna aktivnost kojom je započela realizacija projekta „Jačanje kapaciteta i strateškog partnerstva za bezbedno upravljanje hemikalijama u Republici Srbiji“ jeste **formiranje i rad Koordinacionog tima za praćenje projekta**, koga čine predstavnici državni organi (Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine, Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija i Ministarstvo zdravlja), UNDP, zdravstvenog sektora (Institut za javno zdravlje), organizacije civilnog društva (ALHem, WECF, udruženja potrošača), kao i medijskog sektora (novinari). ALHem je ostvario odličnu saradnju sa svim partnerima na projektu. Prepoznati smo kao partner i sagovornik za osmišljavanje i realizaciju seminara i radionica kojima će se doprineti ostvarivanju ciljeva projekta.

Radionica za obuku udruženja potrošača je održana u prostorijama UNDP-a u Beogradu, 20. oktobra 2015. godine. Time je otpočela kampanja „Izbori se da znaš“ koja ima za cilj proveru sprovođenja zakonskih odredbi o obavezi dostavljanja informacija o prisustvu najopasnijih hemikalija (SVHC) u proizvodima opšte namene i promovisanje prava potrošača na tu informaciju.

Sprovođenjem kampanje „Izbori se da znaš“ težimo da doprinesemo podizanju svesti i znanja distributera (trgovaca) o njihovim pravima da traže informaciju o SVHC od proizvođača, uvoznika ili drugog snabdevača koji su iznad njega u lancu snabdevanja, kao i njegovim zakonskim obavezama o dostavljanju informacija potrošačima na njihov zahtev. Distributeri imaju jasni interes da dobiju relevantne informacije i znanja za sprovođenje zakonskih odredaba o SVHC, kao i da se adekvatno pripreme za dalje usklađivanje zakonodavstva odnosno proširenje liste kandidata SVHC. Distributeri su u prilici da privuku potrošače odgovornim poslovanjem, odnosno stavljanjem u promet bezbednijih proizvoda (proizvoda koji ne sadrže SVHC) i na taj način utiču na ispunjenje ciljeva bezbednog upravljanja hemikalijama, odnosno zamene najopasnijih hemikalija bezbednijim alternativama.

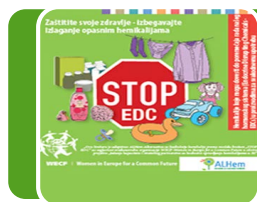
Kroz jednodnevnu obuku predstavnici udruženja potrošača su dobili neophodna znanja i informacije kako bi mogli da realizuju kampanju. Pored održanih prezentacija od strane ALHem-a, dobili su i Uputstvo za sprovođenje kampanje „Izbori se da znaš“ sa detaljno opisanom metodologijom kampanje, uključujući i opis pojedinačnih aktivnosti u okviru kampanje, kao i zaduženja ključnih učesnika, rokove za svaku aktivnost i materijale neophodne za njeno sprovođenje.

Predstavnici udruženja potrošača su postali svesni svog prava na informaciju. Sposobni su da kao potrošači svesno prave izbor i kupuju bezbednije proizvode (koji ne sadrže opasne supstance) čime, s jedne strane, štite svoje zdravlje, a sa druge strane vrše pritisak na distributere i druge subjekte u lancu snabdevanja da u promet stavljaju bezbednije proizvode.

Udruženja potrošača su na održanoj radionici dobila dovoljno informacija kako bi zajedno sa ostalim organizacijama civilnog društva, naročito profesionalnim udruženjima, kao što je ALHem, uticali na nadležni državni organ da se donese Lista kandidata supstanci koje izazivaju zabrinutost (Substance of very high concern-SVHC) kao podzakonskog akta i da se oroči rok od 45 dana za dostavljanje odgovora distributera proizvoda koji mogu sadržavati SVHC na zahtev potrošača. Domaćim zakonodavstvom do sada nije propisan rok u kom je distributer/uvoznik/ proizvođač dužan da da odgovor potrošaču/daljem korisniku (u EU je za odgovor propisan rok od 45 dana).

Treća aktivnost koju je ALHem sproveo u saradnji sa ostalim partnerima na projektu jeste **prevođenje i adaptacija 3 brošure za potrošače**. Izrađene su brošure o opasnim hemikalijama u hemijskim proizvodima, kao i proizvodima za opštu upotrebu namenjene potrošačima (brošura o hemikalijama koje mogu dovesti do poremećaja rada našeg hormonskog sistema, brošura opasnim supstancama u sredstvima za čišćenje i održavanje domaćinstva, kao i brošura o opasnim supstancama u dečjim igračkama).

Brošura o hemikalijama koje mogu dovesti do poremećaja rada hormonskog sistema

Brošura o opasnim supstancama u sredstvima za čišćenje i održavanje domaćinstva

Brošura o opasnim supstancama u dečjim igračkama

Naročito smo ponosni na našu **interaktivnu tekstilnu knjigu** za decu pod nazivom „Igračke moje sadrže hemikalije i budućnost mi kroje (strašno, strašno)“ koja na veoma zanimljiv i edukativan način, kroz pesmu i igru, ima za cilj da decu uči o značaju bezbednih igračaka. U okviru akcije BOŽIĆNO DARIVANJE na našoj FB stranici osmislili smo nagradnu igru u okviru koje je bilo potrebno navesti tri saveta kako da se pri kupovini igračaka za decu izbegnu

proizvodi koji mogu da sadrže opasne hemikalije. Putem sajta www.random.org izabran je srećni dobitnik ovog unikatnog poklona, čije smo ime objavili na našoj facebook stranici.

Hvala Tamari (dizajnerki) i Marijani (autorki pesme), bez kojih ova knjiga ne bi bila to što jeste!

Veoma važna aktivnost ovog projekta bila je i **održavanje seminara za novinare**, na temu bezbednog upravljanja hemikalijama u Republici Srbiji. Radionicu smo održali 15. decembra u Belgrade Art Hotelu u Beogradu.

Jedan od najznačajnijih ciljeva ove obuke je bio da se novinari upoznaju i zainteresuju za neophodnost upravljanje hemikalijama, informišu koji su najveći problemi u ovoj oblasti,

da saznaju od koga mogu dobiti pouzdane informacije na ovu temu kao i da se informišu o projektima koje sprovodi ALHem u ovom trenutku da bi mogli adekvatno da informišu o pojedinim rezultatima projekta. ALHem je želeo i da oslušne šta novinari, kao jedan od strateških partnera ALHem-a, misle i kako zajedno možemo da imamo informisanog potrošača i potrošača koji zna da traži bezbednije i zašto to traži. ALHem-u je drago što je u ovom procesu mapirao novinare koje zaista mogu da mu pomognu u dostizanju tog cilja.

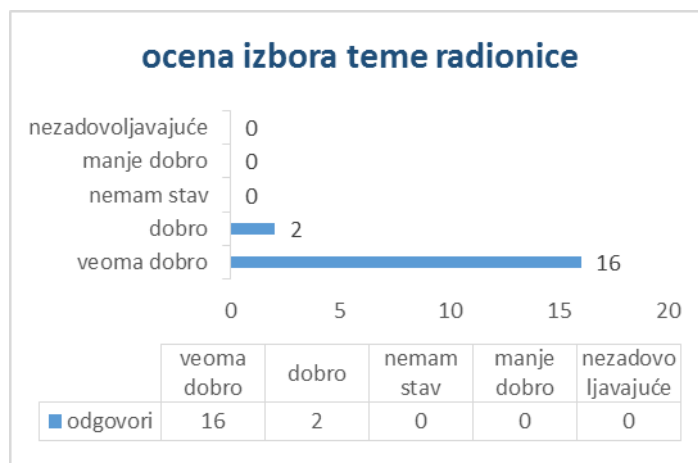
Poslata je poruka da su mediji glavni komunikacijski kanal ka potrošačima, tako što će ispravno komunicirati obaveze industrije i prava potrošača iz oblasti upravljanja hemikalijama. Time će pozitivno uticati na podizanje svesti industrije i građana o najopasnijim hemikalijama i mogućnosti izbora bezbednijih alternativa što je pokretačka sila ka dostizanju zdravije sredine u kojoj živimo.

U toku radionice realizovan je kviz za novinare o novim piktogramima (grafičkim simbolima za opasnost na hemijskim proizvodima), kako bi se povećala svest novinara o postojanju ovih simbola, ali i da nauče njihovo značenje, kako bi kasnije mogli da prenesu ove informacije opštoj javnosti, odnosno potrošačima.

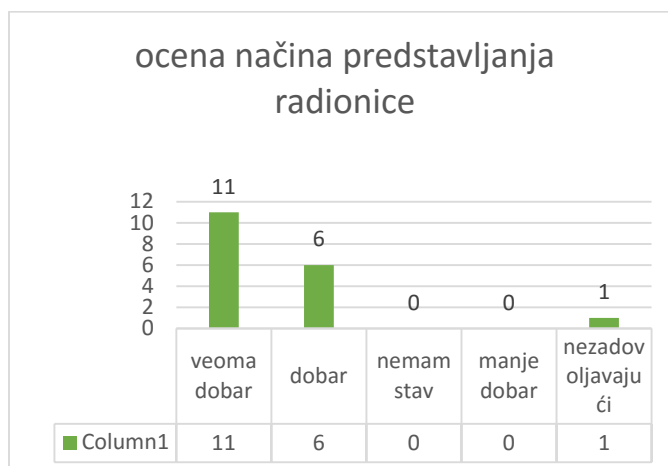
Novinarima su podeljene izrađene brošure o opasnim hemikalijama u hemijskim proizvodima, kao i proizvodima za opštu upotrebu kao i model pisma sa zahtevom za dostavljanje informacije o SVHC u proizvodu, u vezi sa primenom člana 27. Zakona o hemikalijama.

Model pisma će biti postavljen i na internet stranici za potrošače koji se priprema u okviru ovog projekta u saradnji sa MPZŽS, kao i na internet stranici ALHem-a i udruženja potrošača uključenih u ovaj projekat.

Na kraju radionice novinarima su podeljeni evaluacioni listovi. Statistička obrada evaluacionih formulara dala je sledeće rezultate:

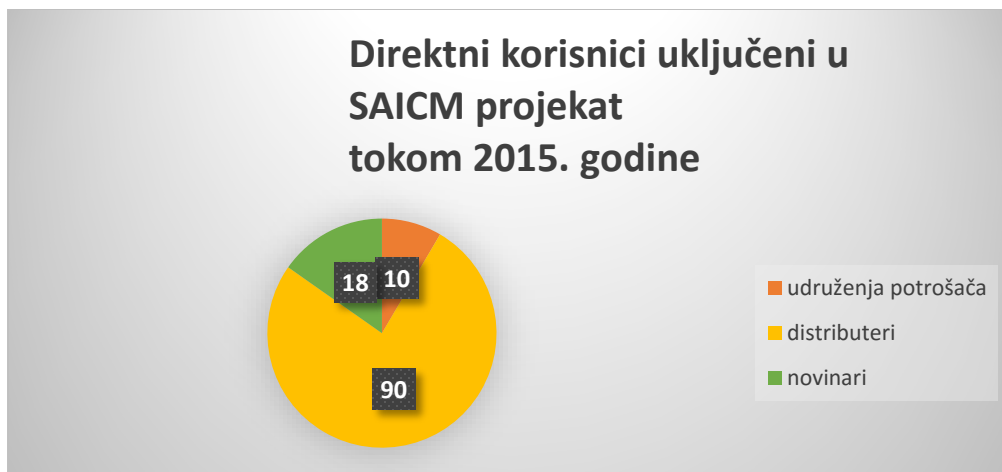

Od ponuđenih odgovora: veoma dobro, dobro, nemam stav, manje dobro i nezadovoljavajuće, izbor teme radionice 16 novinara (89%) je ocenilo kao veoma dobru, 2 novinara (11%) kao dobru.

Način predstavljanja radionice je ocenjen kao veoma dobar od strane 11 novinara (61%), dobar od strane 6 novinara (33%), dok je jedan novinar ocenio način predstavljanja radionice nezadovoljavajućim (6%).

Komentari koje su predstavnici medija ostavili u delu evaluacionih listova predviđenom za tu namenu, nedvosmisleno su nam ukazali da je ovo samo početni korak ka osveščivanju potrošača, te da bi bilo od značaja organizovati više radionica i skupova na ovu temu, sa više primera iz prakse i uključivanjem i industrije u dijalog.

Prisutnost u medijima nakon radionice za novinare

Radio Vojvodina 1	RTS Radio Beograd, 2. program
15.12.2015. godine, Prepodnevni program Radio Novog Sada, Direktno uključenje sa radionice za novinare u prepodnevni program Radio Vojvodine 1 na poziv novinara RTV Dragane Ratković; Pitanja su se odnosila na cilj radionice, na opasne hemikalije koje se mogu naći u hemijskim proizvodima, ali i u proizvodima za opštu upotrebu; na novi globalno harmonizovani sistem za obeležavanje opasnih hemikalija; pravima potrošača da pita i dobije odgovor o prisustvu opasnih hemikalija u proizvodima za opštu namenu.	Emisija „Čekajući vetar“; Prilog snimljen na radionici za novinare 15.12.2015. god. a emitovano u emisiji 20.12.2015. Informacije o projektu, partnerima i projektnim aktivnostima, o uticaju hemikalija na zdravlje ljudi i životnu sredinu; pravima potrošača i prevenciji, odnosno mogućnosti izbora bezbednijih alternativa; načinima za bezbedno upravljanje rizicima koje predstavljaju opasne hemikalije; autor i voditelj novinarka Aleksandra Vukićević.
RTS 1, Jutarnji program	Televizija Kopernikus
Dnevnik u 08h, emitovan 15.01.2016. godine; Prilog na temu opasnih hemikalija u dečjim igračkama snimljen u prostorijama ALHem-a; novinar Tamara Tankosić	Gostovanje predstavnika ALHem-a 17.12.2015. godine u emisiji „Srbija on line“. Pitanja su se odnosila na projekat koji se sprovodi u Republici Srbiji, a odnosi se na bezbedno upravljanje hemikalijama.
Radio Vojvodina 1	Politikin dodatak Magazin

Ekološka emisija „Pod staklenim zvonom“. Prilog emitovan 20.12.2015. Tema: opasne hemikalije koje se mogu naći u hemijskim proizvodima i u proizvodima za opštu upotrebu; novi globalno harmonizovani sistem za obeležavanje opasnih hemikalija; pravo potrošača da pita i dobije odgovor o prisustvu opasnih hemikalija u proizvodima za opštu namenu http://media.rtv.rs/sr_ci/pod-staklenim-zvonom/16475

Magazin dodatak dnevnih novina Politika od 03.01.2016. godine, članak pod nazivom "Kako se zaštititi od štetne hemije", autor članka novinar Dragoljub Stevanović.

2.2 Donacija Ambasade Kraljevine Norveške u Beogradu za jačanje finansijske i institucionalne održivosti

ALHem je tokom 2015. godine raspolagao i sredstvima koja mu je obezbedila Ambasada Kraljevine Norveška u Beogradu, a koja se odnose na jačanje finansijske i institucionalne održivosti ("Strengthening Civil Society 3, No.SRB-15/0032")

Zahvaljujući ovoj donaciji, omogućeno nam je iznajmljivanje poslovnog prostora i nabavka opreme i kancelarijskog materijala, kao osnovni preduslov za neometano funkcionisanje.

2.2.1 Projektne aktivnosti sprovedene tokom 2015.godine

2.2.1.1 Jačanje unutrašnjeg kapaciteta

Jedna od prvih sprovedenih aktivnosti na jačanju unutrašnjeg kapaciteta ALHem-a (nakon uspostavljanja radnog tima i opremanja poslovnih prostorija) jeste obuka o razvoju komunikacione strategije ALHem-a. Do sada smo održali dve radionice i to radionicu 5. septembra, u prostorijama Centra modernih veština, na temu jačanja komunikacije, kao i seminar 16.oktobra u poslovnim prostorijama ALHem-a, na temu Internet komunikacije. Obuka koja je sprovedena u organizaciji Centra modernih veština rezultiraće izradom strategije komunikacije ALHem-a.

2.2.1.2 Istraživanje javnog mnjenja

U saradnji sa IPSOS Strategic marketingom u periodu 21. 09. – 04. 10. 2015. godine sprovedeno je istraživanje javnog mnjenja, na reprezentativnom uzorku od 1004

ispitanika; rezultati istraživanja su prezentovani na radionici za novinare održanoj 15. decembra u Belgrade Art hotelu u Beogradu.

2.2.1.3 Komunikacija

Dobijena sredstva u okviru donacije Norveške ambasade u Beogradu omogućila su i razvoj PR aktivnosti kao i unapređenje (redizajn) websajta udruženja, pokretanje facebook stranice, izradu VCard, QR koda, izradu banera.

<http://panel2.mojavizitkarta.com/mobile/52/52.php>

www.alhem.rs www.facebook.com/ALHem

2.2.1.4 Organizaciona pitanja

Na teme organizacionih pitanja, internih procedura, strateških i operativnih planova, strategije prikupljanja sredstava i institucionalne održivosti, u septembru mesecu smo održali dvodnevnu radionicu na temu „Fundraising u cilju institucionalne održivosti ALHem-a“, tokom koje je analiziran postojeći strateški plan organizacije, mapirana mesta i alat za njegovo unapređenje, dobijena znanja o strateškom prikupljanju sredstava, dobijena znanja o značaju organizacione strukture, izlistan registar potencijalnih politika i procedura. Obuku je vodila ekspert za fundraising Radmila Miković.

U periodu 06 – 08. oktobra sproveli smo dvodnevnu obuku o razvoju organizacije u saradnji sa češkom nevladinom organizacijom ARNIKA iz Praga. Sa Arnikom smo potpisali Memorandum o razumevanju kao i Ugovor o dugoročnoj saradnji.

2.2.1.5 Stručno usavršavanje i članstvo

Na međunarodnom planu, postali smo punopravni član Evropskog biroa za zaštitu životne sredine (European Environmental Bureau - EEB) i član Radne grupe za hemikalije. EEB je nezavisna, neprofitna međunarodna asocijacija sa sedištem u Briselu. U cilju sticanja i proširivanja stručnog znanja i upoznavanja evropskih iskustava iz oblasti bezbednih hemikalija prisustvovali smo međunarodnoj konferenciji u Briselu u periodu 24 – 25.

novembar, gde se ukazala prilika da učesnicima konferencije prezentujemo naše ciljeve, misiju, realizovane projekte kao i projekte u toku.

<http://www.eeb.org/index.cfm/members/?MemberName=ALHEM>

2.2.1.6 Nastavak saradnje na međunarodnom nivou

U cilju umrežavanja sa organizacijama na međunarodnom nivou i nastavka saradnje sa češkom nevladinom organizacijom ARNIKA, a na osnovu potpisanog Memoranduma o razumevanju, prisustvovali smo međunarodnoj konferenciji „We have a right to know and to speak“ koja je održana 10. decembra u Pragu, gde smo takođe imali priliku da kroz prezentaciju „Hazardous chemical substances in products“ predstavimo naše ciljeve i aktivnosti u pogledu ostvarivanja prava na informaciju kako o životnoj sredini, tako i o hemikalijama u proizvodima. Uzimanjem učešća na ovoj konferenciji, otvorene su mogućnosti za umrežavanje sa drugim organizacijama učesnicima ovog skupa.

2.3 Projekat „Odgovor Srbije u vezi globalnog sporazuma o živi“

Tokom 2015. godine ALHem je sprovodio i aktivnosti na realizaciji projekta „Odgovor Srbije u vezi globalnog sporazuma o živi“ za koji su sredstva dobijena u oktobru 2014. godine od strane Međunarodne mreže za eliminaciju POPs - IPEN u okviru IMEAP projekta.

Tako je 24. februara 2015. godine, u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede i zaštite životne sredine organizovan Seminar o upoznavanju sa obavezama koje proističu iz Minamata konvencije o živi. Seminar je okupio predstavnike Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, Ministarstva zdravlja, Farmaceutskog fakulteta u Beogradu, Tehnološko-metalurškog fakulteta u Beogradu, republičke inspektore zaštite životne sredine, nacionalne eksperte, predstavnike Agencije za zaštitu životne sredine, zatim predstavnike UNDP, PKS, predstavnike hemijske industrije i mnoge druge.

2.4 Van projektne aktivnosti

U okviru aktivnosti Privredne komore Srbije 26. februara 2015. godine, u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede i zaštite životne sredine i našim udruženjem, organizovan je seminar pod nazivom „Predstojeće obaveze u skladu sa nacionalnim i EU propisima koji se odnose na supstance koje izazivaju zabrinutost (SVHC), klasifikaciju i obeležavanje hemikalija i biocidne proizvode“, koji je okupio 200 učesnika, eksperata, stručnjaka iz oblasti upravljanja hemikalijama i biocidnim proizvodima, predstavnika ministarstva nadležnog za zaštitu životne sredine. Na seminaru smo izložili načine za iznalaženje bezbednijih alternativa kojima se mogu zameniti SVHC.

3. Partneri

ALHem je u toku 2015. godine uspostavio saradnju i partnerske odnose sa mnogim relevantnim institucijama u zemlji i inostranstvu. Organizovali smo mnoge seminare, radionice, treninge, istraživanja, konsultacije i mnoge druge programske aktivnosti u saradnji sa UNDP, Ministarstvom za poljoprivredu i zaštitu životne sredine, međunarodnom organizacijom civilnog društva „Women in Europe for a Common Future“ (WECF), Centrom Modernih veština, Građanskim inicijativama, organizacijama civilnog društva iz oblasti ljudskih prava, češkom nevladinom organizacijom Arnika, zatim sa udruženjima potrošača, novinarima, lekarima, mnogim nacionalnim i međunarodnim ekspertima iz oblasti fundraising planiranja, strateškog planiranja, bezbednosti hemikalija i dr., kako bismo na najtransparentniji način realizovali ciljeve projekata.

4. Donatori u 2015. godini.

Ambasada Kraljevine Norveške u Beogradu, kao i Program za strateški pristup međunarodnom upravljanju hemikalijama - SAICM QSP, pružili su nam značajnu

finansijsku podršku, na osnovu koje svakodnevno uvećavamo svoju stručnost i kroz svoja i tuđa iskustva unapređujemo i širimo sopstvena znanja. Znanje i stručnost kao prednosti ALHem-a i ubuduće ćemo isticati i razvijati, a sve u cilju realizacije naše vizije – da postanemo vodeći zagovornik u Srbiji i regionu o bezbednom upravljanju hemikalijama.

Naš tim:

Predsednica Udruženja: ***Vesna Popović***

Konsultantkinja za bezbednost hemikalija: ***Valentina Mart***

Programska koordinatorica: ***Jasminka Randelović***

Finansije i administracija: ***Lazarija Šojić***